

ANTSTOLIŲ VEIKLOS EFEKTYVUMAS IR MONITORINGAS (2005)

Tyrėjų grupė: E. Kavoliūnaitė, L. Beliūnienė, R. Matulionytė, M. Žolynas, R. Paužaitė

Vykdyto proceso reformos apžvalga ir teisinis vertinimas buvo atliekamas remiantis vykdyto procesą reglamentuojančiais teisės aktais, anketiniais vykdomųjų bylų ir teismo bylų dėl antstolių veiksmų tyrimo dokumentais, Antstolių rūmų statistine informacija.

Atlikus tyrimą, daroma išvada, jog teismų sprendimų ir kitų vykdytinų dokumentų vykdyto reglamentacinė ir institucinė reforma iš esmės buvo pagrįsta ir tinkamai pamatuota. Bendrieji tikslai pasiteisino – valstybė gali skirti lėšas, anksčiau numatytas antstolių aparatui išlaikyti, kitiems poreikiams tenkinti. Be to, vykdyto išlaidų apmokėjimo tvarkos reforma privertė išieškotojus dažniau susimąstyti, kaip efektyviau ir pigiau išspręsti šią problemą, o mokantieji gali būti labiau tikri, kad jų naudai sprendimai bus efektyviau įvykdyti.

Viena opiausių atlikto tyrimo rezultatų – vykdyto išlaidos. Sprendžiant klausimą dėl vykdyto išlaidų dydžių ir apmokėjimo sistemos nustatymo rekomenduojama išlaikyti išieškotojo ir skolininko interesų pusiausvyrą ir išlaidas apskaičiuoti įvertinus realias darbo sąnaudas, atlyginimo už sprendimo įvykdymą pagrįstumą bei socialinę ekonominę visuomenės padėtį. Siekiant užtikrinti vykdyto išlaidų pagrįstumą ir teisėtumą, tyrime siūloma apsvaistyti galimybę, sprendžiant vykdyto išlaidų priteisimo klausimą, antstoliui nustatyti pareigą pateikti teismui išlaidų dydį pagrindžiančius dokumentus ir kitą informaciją; vykdyto proceso šalims (tiek išieškotojui, tiek skolininkui) suteikti galimybę ginčyti vykdyto išlaidų dydį; teismui suteikti teisę ne tik formaliai patvirtinti vykdyto išlaidų dydį ir tokiu būdu jas priteisti, bet pareiga jas sumažinti atsižvelgiant į faktines vykdyto bylos aplinkybes, taip pat į protingumo, sąžiningumo ir teisingumo principus.

Nors pagal Civilinio proceso kodeksą aiškiai reikalaujama nustatyti tikrąją areštuotino turto vertę, tačiau antstoliai dažnai netinkamai vykdo šią pareigą. Galimi šios problemos sprendimo variantai – teismo kontrolės vertinant areštuojamą turtą (ypač nekilnojamąjį turtą) nustatymas, arba, tam tikrais atvejais, privalomos ekspertizės atlikimas, išskyrus tuos atvejus, kai skolininkas ir išieškotojas neginčija antstolio nustatyto įvertinimo. Atsižvelgiant į tai rekomenduotina išanalizuoti praktines ir teorines galimybes nustatyti privalomą antstolio surašytų turto arešto aktų tvirtinimą teisme. Siekiant apsaugoti skolininkų teises, tyrime siūloma nustatyti antstolio pareigą, kad iškėlęs bylą kartu su raginimais šalims antstolis išsiųstų raštu informacinio pobūdžio atmintinę, o esant galimybei – paaiškintų žodžiu apie šalių teises ir pareigas, nustatytas Civilinio proceso kodekse. Kad skolų išieškojimas taptų efektyvesnis, rekomenduotina suteikti antstoliui galimybę kreiptis į teismą, kuris motyvuota nutartimi leistų nukreipti išieškojimą ir į gyvenamąjį būstą, net jei skola neviršija 3000 Lt.